

# **BALLAI LÁSZLÓ**

## **Magyarországi Jakab**

© COPYRIGHT 2008, BALLAI LÁSZLÓ. MINDEN JOG FENNTARTVA.

MEGJELENT AZ „EZREDVÉG” IRODALMI, MŰVÉSZETI ÉS TÁRSADALOMKRITIKAI FOLYÓIRAT  
XVIII ÉVFOLYAM, 10. (2008. OKTÓBERI) SZÁMÁBAN.

EZ A MŰ AZ ÍRÓ HONLAPJÁRÓL, A [HTTP://BALLAI.VASAROS.COM/](http://ballai.vasaros.com/) OLDALRÓL SZÁRMAZIK.  
A SZÖVEG BÁRMINEMŰ MEGVÁLTOZTATÁSA, VALAMINT KERESKEDELMI CÉLÚ SOKSZOROSÍTÁSA  
CSAK A SZERZŐ KÜLÖN, ÍRÁSBELI ENGEDÉLYÉVEL LEHETSÉGES.  
E-MAIL: [BALLAI@VASAROS.COM](mailto:ballai@vasaros.com)

© 2008 VASAROS DOT COM

1251. június tizenkettedikét írtak. Magyarországi Jakab mester Orléans-hoz ért. Az emelvényre lépve elégedetten nézett végig keresztes seregén. Lám, mennyi hívő mozgósítható a szent cél érdekében. Marseille-ig a tömeg a duplájára növekedhet. Ekkora hadsereget pedig Dárius óta nem látott a világ!

– Barátaim! A fogságba esett Lajos király kiszabadítására igyekszünk.

Hatalmas éljenzés.

Ki gondolta volna húsz évvel ezelőtt, hogy egykor ennyi ember követheti feltétel nélkül a rendeleteit? Amikor elindult a pilisi cisztercita rendházból. Vagyis inkább elindították. A kolostorban tapasztalt visszaélések miatt felfüggesztették Willard apátot, és visszarendelték Franciaországba. Jakab atyát, mint aki a testvérek közül a legjobban beszélte a latint és a franciát, a kíséretébe rendelték. Az utazás során egyre a franciaországi csodálatos templomokat építette a képzelete. Ám Citeaux-ban őt is kihallgatták, és a vádló testvér arra akarta rávenni, hogy terhelő vallomást tegyen Willard atya ellen. El sem tudta képzelni, hogy bármit is szóljon az ellen, aki őt, az árva parasztgyermeket befogadta, atyjaként szerette, felemelte. Kínpaddal fenyegették. A cellájában Jézus szenvedéseire gondolt. Egyszer csak a rendfőnök előtt találta magát.

Szigorú szempár meredt rá, melyet az ornyereg mély ránca kötött össze.

– Krisztus könnye nem folyt el hiába – mondta a prior. – Patakká vált, és mi, ha követjük e tiszta forrást, soha nem tévedünk el. Willard atya sajnós eltévedt. Erről persze te mit sem tudtál. Iránta és az általad ismert igazság mellett való elkötelezettséged példaértékű. Ha minden keresztény ilyen lenne, már nem élnének hitetlenek a földön. Ám, az adott körülmények között nem tanácsolom, hogy rendünknél maradj.

– Milyen körülmények között? – kérdezte meglepetve Jakab atya.

– Jól tudod, hogy rendünk alapítója, Clairvaux-i Bernát a legszigorúbb regulához tért vissza, mely a szerzetesi magánvagyon intézményét kizárja. Willard atya azonban elfogadott bizonyos, nem is csekély összegeket, melyekkel saját jólétét kívánta megalapozni. Büntetőeljárás alá vonása tehát, bármennyire kedveltük is személyét, nem maradhatott el. Noha rendünk ítélete e kérdésben megingathatatlan, sokan vannak, akik úgy vélik, Willard törekvései helyesek voltak. Az ő számukra te vagy az első hivatkozás, fiam, aki a kínvallatást is vállalva kitartottál előljáróid mellett. E lázadó párt tagjainak sorsa meg van pecsételve. Neked ugyan semmi közösséged nincs velük, de erről sem őket, sem rendünk elkötelezett híveit, egyházi feljebbvalóinkkal egyetemben, éppen Willardhoz fűződő viszonyod miatt, nem győzhetjük meg.

Az ornyereg ránca most sekélyebbé vált.

– Lépj hát ki a rendünkből, fiam. Már meg is írtam az ajánlóleveledet a toledói univerzitás rektorához.

Így hát világi pappá lett, és elhagyta Franciaországot. Húsz esztendeig Toledóban működött. Pilis, a kicsi falu után megtalálta második otthonát a világvárosban. Az ottani egy harang helyett emitt száznál is több hirdette az Úr dicsőségét. Építményeit ugyanaz a tarkaság jellemezte, mint az utcáin nyüzsgő soknyelvű tömeget. A Magyarországról ismert tömör római formák, a Franciaországban látott karcsú ívek jól megfértek az arabeszkkel díszített mór párkányzatokkal. És az univerzitás! Elsajátította a spanyol és a mór nyelvet. Megismerte a filozófiát, a matematikát, az orvostudományt és a csillagászatot. Megdöbbenett, mennyi mindent lehet és kell az araboktól tanulni. Nem csak a tudomány, de a vallási türelem és az államigazgatás területén. Végül ókori bölcséletet, matematikát orvostudományt és csillagászatot kezdett tanítani. Sétái közben szeretett megállni az Alcantra-hídon, s innen pillantását az Alcazárra emelni, vagy a Tejo habjaiba süllyeszteni. Ehelyütt – bárhol akadt is el tanulmányaiban, elmélkedéseiben – megtalálta a választ, az utat. A városban és a szabad művészetekben való gyönyörködését az a körülmény szakította meg, hogy az almohádok támadást intéztek Kasztília ellen és a mór lakosság fellázadt. A zavargások miatt Jakab atya távozni kényszerült Kasztíliából. Visszatért Franciaországba, mely IX. Lajos király egyiptomi fogságától visszhangzott. Ám a zaj csak dagályhullám. Visszahúzódik, és senki nem tudta, mit kellene tenni. Jakab atya két napig imádkozott és böjtölt. Álmában az Alcantra-hídon állt és a pilisi templom harangját hallotta.

Ébredve megértette, hogy az úr nem véletlenül úzte el őt Magyarországról és Kasztíliaból. Csak akkor térhet vissza szívének legkedvesebb helyeire, ha a Szentföldet visszaadja a híveknek. Felkereste Blanche királynét.

– Felség, egyiptomi fogságba csak az úr vethet, s onnan csak ő szabadíthat ki bárkit is – mondta Jakab mester. – Ki állt szemben a fáraó seregeivel egykoron? Csakis a nép, akinek az Úr a pásztora. És az izraeliták kijöhettek Egyiptomból, az egyiptomi fáraót és seregeit pedig elnyelte a Vörös-tenger. Felség, én feltoborzom az egész népet, mely királyáért hajlandó lesz Egyiptomig is elmenni, hogy azután vezetésével Jeruzsálemet is megszabadítsa!

Blanche királyné megáldotta Maître Jaques de Hongrie keresztes zászlaját. A ceremónia alatt erősen fújt a szél. A Pilisbeli időjárás ötlött fel a pap, most már keresztes vezér előtt. Egyszer csak megrezzen egy levél az erdőn, és a következő pillanatban már fúj a szél – vagy orkán van. Majd egy pillanat alatt véget ér minden, mintha soha a lég meg sem rebbent volna. Jakab atya Flandriában indította meg a pásztor keresztesek toborzását 1250-ben. Onnan majd délre haladva fokozatosan duzzadni fog a had. Namurben elsőként csatlakozott hozzá Guillaume, az ács. Széles arca mintha egy nagy mosoly lett volna. És amikor őzbarna szemébe pillantott, a pilisi József atya jutott eszébe. József laikus testvér volt, ő gondozta a kolostor állatait, és ő főzött. Valahányszor le kellett ölnie csak egy galambot is, folytak a könnyei. Még a refektóriumban is meg-megrázta a zokogás, mikor a többiek mélyen belemerültek a sörben párolt sódar, vagy a zsírára lesült kacsapecsenye élvezetébe. Csak a kórus, melyben a testvérek ajkán felcsendült az Úr hangja, az tudta kiűzni a füléből szegény állatok halálüvöltéseit. És éjjelente álmában József testvér énekelt.

– Miért, hogy én, aki a dalokat éppen nem szeretem, nem tudok betelni a templomi kórus gyönyörűségével? – kérdezte Guillaume. A pap, még a keresztes harcra buzdító indulatában égve először nem is értette, mit kérdeztek tőle. Majd belemeredt azokba az őzbarna szemekbe, és könny vont a pilláit.

– Egyetlen más út sem vezet el a lelket a tudományokhoz, mint az, amelyik a hallás révén tárul fel – mondta végül, mintegy félálomban idézve, amit Toledóban Boethiustól olvasott. – Amidőn hallószervünkön keresztül egészen lelkünkig hatolnak a ritmusok és a dallamok, nem kételkedhetünk abban, hogy érzületünket magukhoz hasonlóvá formálják és változtatják. A durva természetűeket a vadabb dallamok tovább érdesítik, a szelídebb népeket pedig a lágyabb hangnemek finomítják. A zene mindig ildomos és igénytelen, amíg egyszerűbb hangszeren játsszák. De soha tisztább nem lehet annál, mint mikor az ember hangján csendül fel. A kórusban pedig az Emberfiát hallod, vagyis az Istent. Mi lehet tetszőbb az ő meghallásánál? Mert meglátni nem láthatod. Ahogy a napba sem nézhetsz büntetlenül. Ám a zenében teljes mivoltában megismerheted. Persze csak abban, mely az ő házában hallik, mérsékelt, egyszerű és férfias, s nem pedig nőies, vad és szeszélyes, mely úton-útfelen csörömpöl.

– Tehát Jézus Krisztus a zene?

Az atyát megdöbbenetette ez a lényeglátás.

– Végső soron, igen – mondta, miközben átfutott a fejében: „Ő is ács volt.”

Guillaume egész családját elragadta a pestis. A borbély tehetetlen volt. A pap az eretnekeket vádolta a ragályért. Guillaume megértette, hogy élete célja az eretnekek elleni küzdelem. Felhagyott a munkával, és a templomban várta a jeladást.

Ekkor érkezett meg Magyarországi Jakab. Guillaume a beszédét hallva mindjárt a zászlaja alá terelt egy századnyi embert. Majd arra kérte, meséljen még. Hatvan évet megért Jakab, de ilyesmi még a leghívebb tanítványaiban sem merült fel. Miről is? Pilisről mesélt az ácsnak. Arról az árva haragról, a latintanulás szépségeiről, József testvérről. Éjjel Guillaume megigazította lecsúszott takaróját. Amikor felkelt, fürdődézsa várta, mellé tiszta gyolcs készítve. Miután felüdült, terített asztal fogadta. A következő városhoz érve Guillaume előre sietett, hogy hírt adjon a „Szent” érkezéséről és gondoskodjon szállásról és vacsoráról.

Charleroiban több ezres tömeg üdvözölte őket. A pásztor keresztesek száma vonulásuk során egyre gyarapodott. Aki nem csatlakozhatott hozzájuk, élelemmel, ruhával, pénzzel segítette őket. Guillaume gondoskodott róla, hogy az írni tudó barátok minden adományt

lajstromba vegyenek. Hogy a fosztogatásoknak elejét vegye, az emberek között rendszeres ellátmányt osztatott ki. Magyarországi Jakab atya pedig esténként mesélt barátjának. Toledóról, Blanche királynéről – a terveiről.

– Az arabok valójában nem ellenségeink. A Könyv népének tartanak bennünket és a zsidókat. Elismerik a vallásainkat. Az általuk hódoltatott területen nem térítenek erőszakosan, mint mi. Fenntartják a közigazgatási viszonyokat, megtartják tisztségeikben a hivatalnokokat. Perzsiában az ottani, a Római Birodalomtól elszakított területeken a római jog szerint ítélnék. Ha Lajos királyt kiszabadítottuk, vezetésével a Szentföldre indulhatunk. De csak azért, hogy elűzzük onnan a mamelukokat, akik erőszakosak és bárdolatlanok. Ezután vissza kell állítani az egységet. Jeruzsálem mindenkié. Az araboké és a zsidóké ugyanúgy, mint a miénk vagy mint az örményeké és a rómaiaké, akik sokféleképpen imádjuk az egy Istent. Kardnak nem szabad maradnia Palesztinában. Csak a vallásnak, a tudományoknak és Krisztus békéjének. Erre kell egyezséget kötnie egymással Európa fejedelmeinek, a római császárnak és az iszlám harcosainak.

Már Amiens-ben harmincezren voltak a pásztor-keresztesek. Párizsban Jakab mester Szent Eusták templomában, a Blanche királynő által küldött püspöki ornátusban hatvanezer léleknek szókolhatott. Orléans-ig újabb tízezer ember csatlakozott hozzájuk.

– A csődöt mondott lovagi hadjáratok után a népen, rajtatok a sor! – beszélt Magyarországi Jakab a város előtti széles térségen. – Ti fogjátok visszavívni Jeruzsálemet. Krisztus könnye nem folyt el hiába. E tiszta forrást kell követnünk. Ez pedig nem más, mint a hit. Ahol a hit sarjadt, ott most durva lábak taposnak. Királyunk rabságban senyved. Egyiptomban fogoly. A Könyv népe Egyiptomból indult, hogy a hit zászlaját soha nem látott magasságokba emelje. Kiszabadított királyunk kezébe adjuk e zászlót. Mi Egyiptomba megyünk vissza, hogy felemeljük azokat, akik még mindig tudatlanságban sínylődnek. Egyiptomból indulunk, mint a régiek, Jeruzsálembe. A Szentföldet visszaadjuk a híveknek. Jeruzsálemet felszabadítjuk. Pásztorok vagyunk, akik az úr szent nyájához tartoznak. Ám, aki a tudatlanok közül fegyverrel tör ránk, az fegyvereink által vész el, s nem lesz számára megváltás az utolsó órán. Csatlakozzatok hozzánk testvéreink, és az Úr megemlékezik rólatok!

Hatalmas üdvrialgás támadt.

– Éljen a Szent! – skandálta a tömeg.

A csend elültével egy cisztercita pap emelkedett szólásra:

– Jakab atya, miután sikkasztás vádja miatt kizárták rendünkből, Toledóba menekült. Itt mindenféle arabbal, meg zsidóval került cimboraságba. Kitanulta a fekete mágiát, hírhedett nekromantikus varázslóvá lett. Jakab atya a Sátán küldötte, a szultán zsoldosa. Egyenesen az ő karjaiba akar vezetni benneteket. Ne higgyetek neki. Mint veszélyes eretnek, azt hirdeti, nincs különbség a keresztények, a zsidók és Mohamed követőinek hite között.

Jakab atya, mintha már látta volna ezt az arcot annak idején Citeaux-ban. Fel nem tudta fogni, hogy húsz év elteltével miért gyűlöli ilyen engesztelhetetlenül valaki, akivel soha nem is beszélt.

Többen felhördültek.

– Vádolja a Szentet!

– Távolítsák el!

– Kövezzük meg!

– Testvéreim, várjatok – mondta Jakab atya. – Jézus Krisztus is meghallgatta az ellene támadókat.

– Tehát Magyarországi Jakab atya eretnek? – kérdezte Guillaume.

– Igen – mondta a vádló. – A Szent Inkvizíció azonnal máglyahalálra ítélné.

Guillaume kezében megvillant a szekerce, és Magyarországi Jakab kettéhasított fejjel zuhant pásztor keresztesei közé. Guillaume-ot és a cisztercita papot helyben felkoncolták. A hírre Orléans kapuit az előljáróság gyorsan bezáratta.

A tömeg pedig bosszút lihegett! Blois-ba sem tudtak bejutni, így a fékevesztett pásztor keresztesek minden dühe Tours-ra zúdult, ahol hatalmas vérfürdőt rendeztek.

– Szent Jakabért! – hörögtek az ajkak, miközben a kezek halálos csapásokat zúdítottak a

békés polgárokra.

- De ki az a Szent Jakab? - kérdezte egy, a mozgalomhoz időközben csatlakozott személy, miközben társaival együtt kifosztott egy zsinagógát.

Blanche királynő katonái csak nagy nehézségek árán tudták szétszórni a csőcseléket. IX. Lajos király a mamelukok foglya maradt.

VÉGE